

תעשייה המכונית בישראל Israel's Automotive Industry

כט' התשע"ד • 12/2014

ישראל בח'ל. בסך הכל יוצרו כמה אלפי מכוניות וחלקו יוצא לאירופה. הרכבה של "המנטן" הסתיימה בשנת 1955 בעקבות סגירת מפעל האם בארה"ב. כיוון שלא קיימmo בארכ' רכב משנת 1951 - בכול מופיע רכב משנת 1953, זהה ברובו לרכב מ-1951 וש"ר לדורון איטלסקו.

סבורה ספורט 1961

מכונית הספורט היראונה שיוצרה בארץ בידי "אוטוקרס". המכונית ה"סבורה" הייתה מכונית ספורט שתוכננה בריטניה ביזמתו של יצחק שוביינסקי, בעלי "אוטוקרס", "צירינת ה"טוסטינא". אב-הטיפוס נוצר בבריטניה על-ידי מפעל "ריילאנט". המכונית יוצרה במקביל במפעל "אוטוקרס" ובמפעל "ריילאנט" (תחת השם ס"יברה Sabre) עד שנת 1965. המכונית יוצאה לאירופה ולארה"ב ויחדות בודדות נמכרו בארץ. הדגמים היו בתצורת "ודוטסטר" (ז' וושבייט עם גג מתקפל), דגם דו-מושבי עם גג קשיח נתיק ו"קופה" עם גג קבוע הנישן הנגע להתרחשות מכוניות הספורט המהוללות מאייפה כשל והסתכם בפחות מ-300 יחידות, שמתוכן כ-180 יוצרו במפעל "אוטוקרס" בחיפה וביתר הרכמל. הרכב הנראה בבול ש"ר לנץ פרימור.

ג'ו טופה 1992

הג'ו הראון שתוכנן יוצר בישראל בידי תעשיית רכב נצרת (תער').

"טופה" הינו רכב שטוח המבוסס על הג'ו האמריקני המהולל "רנגולר". בשנת 1992 החלו לייצר אותו במפעל "תע'ר נצרת", בעיקר עבור כוחות הביטחון. בשנים הראשונות הייתה לו חזית בעיצוב ישראלי מוקורי ומנוע בנזין, אלום מתחילה שנות האלפיים "טופה" השתכלה וקיבלה את חזית של הג'ו האמריקני ואך את הכתוביות EEP, דבר המעד על קשר עם מפעל האם בארה"ב. "טופה" מיוצרת עד היום בשל גרסאות ומיודדות במונע דיזל. הדגם הנוכחי ("סימן 3") משוכפל ומשונה בהרבה מהמקורן רבות מה"טופות" שנפלטו לשוק האזרחי עברו שיפורים ושכלוליםידי בעלה.

הרכב הנראה בבול ש"ר לרון גראנטין.

בני הספל

התצלומים של ארבע המכוניות: פיני חמו.

תעשייה הרכב בארץ ישראל ובמדינת ישראל כללה מספר בת' מלאה ומפעלים, רביםם שלא החזיקו מעמד יותר משש עשורים. רובם הרכיבו מכוניות מחלקים וממכלולים שהגיעו מוחיל. רק שני מפעלים ("אוטוקרס" ו"רומת" א") תכננו ובנו מכוניות באופן עצמאי. בסך הכל פעל אן ארבעה מפעלים שהרכיבו או יצרו מכוניות נסועים פרטיות:

"חברה הארץ הישראלית למובילים" (בשנת 1936); "קייזר פריזר" לישראל" - לימים "קייזר אילין", א. אילין (1951-1971); "מוסכים וממכנות" - לימים "אוטוקרס", רום כרמל"; תעשיית רכב נצרת עילית" (1952-1981), החברה היחידה ששדרה עד היום (מ-1966-1). לצדדים פועל ופועל מפעלים שייצרו ומיצרים משאיות, אוטובוסים וכלי רכב ייעודיים, והבולטים בהם: "ליילנד אנדוד", "הארג", "מרכבם", "פלסאן" ו"רומת" א".

ה תעשייה הזאת התפתחה בשנות ה-50 בעזרת סובסידיות והקלות מס מצד הממשלה, פרחה בשנות ה-60 וועכה בשנות ה-70 וה-80. נסיעות הייזא צללו כשל, ותברר של שוק המכוניות בארץ, הייבוא כדי יותר, לא מעת כל רכב ייעודי.

סטנדרד כרמל 1936

המכונית הראונה שהרכבה בארץ ישראל בידי "חברה הארץ ישראלית למובילים".

חברת "סטנדרד" הבריטית יצרה מכוניות נסועים מתחילה המאה ה-20. בשנת 1936 חברו אנשי עסקים בריטים וארכ' ישראלים והקימו את "חברה הארץ הישראלית למובילים" מונת להרכב את מכוניות "סטנדרד" במפעל קטן במפרץ חיפה. המכוניות שהרכבו בארץ נקראו "כרמל" וחו' בשני גדלים - עממי וגדול. זה היה הניסיון הראשון להרכיב מכוניות נסועים בארץ. לאחר שהרכבו מכוניות בודדות, פרצו מאורעות 1936-39 והמפעל נטש.

כיוון שלא קיימmo בארכ' רכב כזה משנת 1936 מוצג בבול רכב סטנדרד" תוצרת בריטניה משנת 1946, זהה לדגם משנת 1936. הרכב הנראה בבול ש"ר לצביקה וויט גונסקי.

קייזר מנהטן, 1951

המכונית הראונה שיוצרה במדינת ישראל - בידי "קייזר פריזר" לישראל" - בניסיון הראון להקים מפעל רכב "כמו בח'ל".

ה"מנטן" הייתה מכונית אמריקנית גדולה ומפוארת יחסית. היא יוצרה במקור על-ידי מפעל "קייזר פריזר" בין השנים 1954-1951. בשנת 1951 חבר היזם ישראלי, אפרים אילין, לבני "קייזר פריזר" והם הקימו מפעל גדול (במונחים מוקומיים) בנשר. המכונית הראונה שהרכבה הייתה "המנטן". מכוניות זו שימשה כרכב השדר של ראש הממשלה, בשיא המדרנה, שרים ושריריו.

Israel's Automotive Industry

The automotive industry in Israel, both before and after the establishment of the State, consisted of a number of workshops and factories, most of which did not remain in operation for more than two decades. Most of these assembled automobiles from parts and pieces that originated overseas. Only two plants (Autocars and Ramta) designed and constructed cars independently.

In total, there were four factories that either assembled or constructed passenger cars for private use:

Palestine Motors Company (1936);

Kaiser-Frazer of Israel – later Kaiser Iljin, E. Iljin (1951-1971); Mosachim U'Mechonot (Garages and Cars) – later Autocars, Rom Carmel (1952-1981);

Nazareth Illit Automotive Industries (AIL), the only company still in existence (1966 – the present).

Along with these, a number of plants manufactured and continue to manufacture trucks, buses and designated vehicles, notably: Leyland Ashdod, Haargaz Transportation, Merkavim Transportation Technologies, Plasson Ltd. and Ramta.

Israel's automotive industry developed in the 1950's with the help of subsidies and tax concessions provided by the government of Israel, blossomed in the 1960's and declined in the 1970's and 1980's. Export attempts failed and it became apparent that importing automobiles was more profitable for the small Israeli market, with the exception of designated vehicles.

Standard Carmel, 1936

The first car assembled in Eretz Israel by The Eretz Israel Mobiles Company.

The British Standard Motor Company began manufacturing passenger vehicles early in the 20th century. In 1936, businessmen from Britain and Eretz Israel collaborated in founding the Palestine Motors Company in order to assemble Standard cars at a small plant in Haifa Bay. The cars assembled in Eretz Israel were called Carmel and there were two models – one small and one large. This was the first attempt to assemble passenger cars in Israel. After only a small number of these cars had been assembled, the 1936-1939 uprisings broke out and the plant was abandoned. Since this car has not been available in Israel since 1936 – the stamp features a Standard car manufactured in Britain in 1946, which is identical to the 1936 model. The car on the stamp is owned by Zvika and Yossi Gazinsky.

Kaiser Manhattan, 1951

The first car manufactured in the State of Israel, by Kaiser-Frazer of Israel, in an initial attempt to establish an automobile factory "like those overseas".

The Manhattan was a relatively large and luxurious American car. It was originally produced by the Kaiser-Frazer plant from 1951-1954. In 1951, Israeli entrepreneur E. Iljin joined with the owners of Kaiser-Frazer and together they founded a large factory (by local standards) in Nesher. The first car assembled at the plant was the Manhattan, which served as the official car for Israel's Prime Minister, President, government ministers and ambassadors overseas. Overall, a few thousand cars were manufactured, some of which were exported to Europe. Assembly of the Manhattan ceased in 1955 following the closure of its parent factory in the U.S.

חותמת אירוע להופעת הבול

Since this car has not been available in Israel since 1951 – the stamp features a car manufactured in 1953, which is mostly identical to the 1951 model and is owned by Doron Itelson.

Sabra Sport, 1961

The first sports car manufactured in Israel by Autocars. The Sabra was a British-designed sports car initiated by Yitzhak Shovinsky, owner of Autocars, producer of the Susita. The prototype was manufactured in Britain by Reliant. This model was manufactured concurrently by Autocars and Reliant (under the name Sabre) until 1965. It was exported to Europe and the U.S., with only a few actually sold in Israel. There was a roadster model (2-seater with a convertible top), a 2-seater model with a removable hardtop and a coupé with a permanent top. This bold endeavor to compete with renowned European sports cars ultimately failed and produced in all fewer than 300 cars, of which 180 were manufactured at the Autocars plants in Haifa and Tirat Hacarmel.

The car that appears on the stamp belongs to Nitzan Primor.

Sufa Jeep, 1992

The first jeep designed and manufactured by Nazareth Illit Automotive Industries (AIL).

The Sufa (Storm) is an off-road vehicle based on the renowned American Jeep Wrangler. In 1992 it began to be manufactured at the AIL plant in Nazareth Illit, mainly for the security forces. In the initial years it had an original Israeli-designed front and a gasoline engine however from the early 2000's the Sufa was upgraded and incorporated the American Jeep front, including the JEEP logo, attesting to the strong connection with the parent plant in the U.S. A number of Sufa models are still being produced today with diesel engines. The current model (the Storm III) is very advanced and significantly different than the original. Many of the Sufa vehicles that were emitted to the civilian market have been enhanced and improved by their owners.

The car that appears on the stamp belongs to Ronen Greenstein.

Benny Haspel

Photos of the 4 cars: Pini Hamou

הנפקה:	דצמבר 2014
מידת הבול (מ"מ):	H 30 ג' W 40 ג'
לוחות:	964,965,966,967
בולים בגיליון:	15
שבלים בגיליון:	5
שיטות הדפסה:	אופסן
סימן אבטחה:	מיקרוטקסט
דפסן:	Cartor Security Printing, France

שירות הבולאי - טל: 076-8873933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933

12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101

www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com